

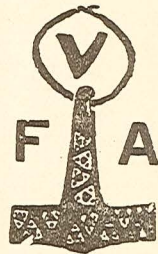
I Landskap: Bohus-län

Socken: Mearstrand

Berättat av Carl G. Winther född år 1867 (i Angered Elfrö-län)

Upptecknat av år 1931

VASTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör

Tillvagnaderna

I Tillens kommande och gäende, kom
man nog räkna tillbaka till hedenhörs.
fart man ingen uppgifter har om den
så långt tillbaka i tiden
När den då ^{här} blev tväta så brödde man att
sitter blivit tvättränd genom en hopparkost,
som med tvättränd blivit nedbränd i havet;
och hindrat sitter att gå in i viken.
I tiden 1556 till 1588 har man reda på
att det var ett ymnigt-firke på Bohus-
kusten. Då kommo farbyg från alla land
för att köpa sill, men man kunde
nog ej tillvarataga all beroende på
oförhänd att salta den. Menken sill
bröades på den tiden.

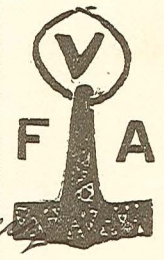
offr. Peter
Clausson.

V. F. F.
Acc. 1919

1

II

2

inledningen till, att vilken hög slut
antog man var det ogudaktiga leverne
som folket föde. Krig och drap var
vanliga bland detta från alla håll
sammansattade pack. Och när så en under
lig ^{silla} år 1587 fångades, så hordes man att
Gud för deras ogudaktighet tog dessa goda gåvor
från dem vilket och skeddde.

Emellertid lär den omkring 1660 åter böjst
fart i i så stor myckenhet 1675 antog
firket åter för att åter böja 1747 för att
då bliva mycket rik. Nu fiskades massor
av vill till böjan på 1800-talet den åter
försvann omkring 1809 var visst visst att
den förekom. Största fångsten var ifrån
åren 1786 till 1799. och då exporterades en
massa vill saltad och rökad. Medan
dessa fiske pågick hade en massa han-
terare uppbått vilka nog fick mottaga
det märta av villen.

V. F. F.
Acc: 1919

2

5.
III Liska gängen sällan kom var i början på
70-talet. Den kom nog in över Troshufjorden
för den har den under senare ^{år} ofta upphatt
alla fört.

De första fångsterna gjordes merendels i små
landraddar vilka på rivningarna eröbbes
med stora T. Troshufjorden fångades sedermera
med stångar stor vill som mycket
skindrade om norra storsik.

V. F. F.
Acc. 1919

3

Landskap: Bohus - län

Socken: Moarstrand

Berättat av Carl G. Winther

Upptecknat av år 1931

född år 1867 (i Ångered köp. län)

Uppgiften rör Redskap

II De första redskapen voro garn och större och mindre radar. Radarne voro nog inte till att böya ^{med} annat än s. k. rölradar vilka man ej kunde kasta så långt ut och följaktligen ej följa siltan ut på djupet.

Från början på 1800-talet hadde man emmellerlid från Holland inköpt ett slags radar s. k. Buxer med vilka man fiskade på djupt vatten. Så var det då stägarnen vilka fingo stå kvar och på varje dag lunnades för att om några dagar las upp för borkning och lagning m. m.

Först i en renare tid tillkommo dirgarnen. De voro lite olika i bändningen stägarnen voro om jag ej minns fel 19 marker på

Lilleväst

V. F. F.
Acc. 1919

II abnen durgamens 21 till 23 p. abn.
Följaktligen vilade stajamens genom rillen
på man fick stor för vara.

På rista fiskperioden hadde men de stora
landvadaone för att redan rillen o'
kom in på land använda snögrvaddar

På Snögrvadane ^{man} hadde man på, att när
fisket bedriers på de stora djupen rätter
man på en s. t. bonett, som för-
djupsade vaden flera meter.

På 7 början på 90 talet när rillen var
inne i "Fäcken" vid Skönsbad, bedriers
den ett fiske som kallades för att häckla.
Det var en vanlig tageldög med bly i
nedre ändan, och upp efter dörjen var
fasttratt flera hokar med vinst mellanman.
Tränsvorna var av renträd för att jävijas.
När man nu kringra med dörjen på
kunde man få flera rillar på en gång.
Det kunde ibland lyckas att få flera

V. F. F.
Acc! 1919

5

III

heftoliken på så rätt. Det egendomliga var
att om de kastade med vädarna drog den
alltid mot. Troligtvis har det varit lunt
om rullen i vättnet och man antog att den
rullen som fastna på krokarna höll sig i
dögen som ett vanligt firkant
Man hade räknat ut att rullen gick efter
blänkandet som blev efter de blanka krokarna
och hänsorna.

VASTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

V. F. F.
Acc: 1919

6

Landskap: Bohus län
Socken: Mearstrand
Berättat av Carl G. Wulfsen

7.

Upptecknat av år 1931

född år 1867. (i Augusted Elfs län)

VASTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör

Vadstäng

De första försökene blevo nog ej så
lyrande när sällan första gången gick till.
Dels var redskapen ej så förtklara, dels var
det nog svårt att bli av med dem om det
blev för stor fångst. Tälternas vora ej klara
omt om bomturor o s. v.

Men det dröjde ej så många år innan det
löste ordna sig. Det var när exporten av
färd till började, då kunde man bliva
whar med massorna.

Det var också då som man oftare använde
sig av stäng. för med dem kunde man
nägot reglera tillförlitligheten t. ex om dag med gott
väder då kunde de få alla vadare
fulla, då gick det mesta till kvarnfabriken

V. F. F.
Acc. 1919

7

Skriv endast på denna sida!

Kopia från Isaf, Accnr. vff 1919

14

8.

för dåligt pris. Den som då hade haft
kur och fått kost utanför en vik eller
annan skyddad plats kan låt vaden stå
tills det blev bättre efterfrågan.

Varje vadlag hade alltid 2 större och en mindre
vad när de var stängt med en fisk
de ro iland och ta ombord den andra
stora vaden. Hadde de nu en s. k. bondkur
så kunde det hända att när de kom ut
till sitt stäng så stod sällan höck
utanför stängt. Så harbo den omigen
och så drog de in på nytt. Så djupades
den första vaden upp, och den första
fisk så inbället. Så kunde de hålla på tills
de fått in 1000 kals helj.

Detta var givetvis på sådana ställen där
ej vind och sjö var för svåra i annat
fall fick de lossa ut vaden med det
samma.

V. F. F.
acc. 1919

VII om Logement 9.

När pillen gick långt in i fjordarne fick man ju följa med. Bar det så för långt från hemmet så var det nödvändigt att ha ett "Lossebojs" som man kalla det för. Det var vanligen en gammal bankeskrubba som anordnades för ändamålet. Inredningen var mycket enkel. Två bordsduken ena över den andra vid sidorna, så en lös ruff att lägga över stoluckan med, en lucka med redgång. En fyrbent spis vid masten det var allt.

Det var nog inte vidare trevligt men det gick ga. Förresten halvlottemännen långt bort ibland. Tjörn fick vara der hela vinbun. Der som så många var församlade blev naturligtvis en stark odör, man man vandte sig snart utom när en man kom som smöyat sina stövlar med gammal

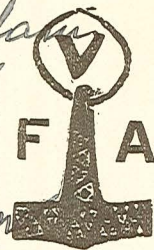
V. F. F.
Acc. 1919

II springanhan, då ¹⁰ reagerade hela laget
och han fick ha av sig störlarne på
djulet innan han fick gå ner. Springan-
han erinras mycket om Lumburgvott
i då så.

V. F. F.
Acc: 1919

10

Skriv endast på denna sida!

Matordning. "Logementet"
 Masten lagades av en man som alltid befann
 ombord. och den bestod av fisk och sill och
 potatis. Om söndagarna möjligtvis färs
 soppa om man låg på till att man kunde
 få färskl. kött. Dessutom fick man äta af
 mattinornas turshaffring.

Mattinorna hade man alltid med sig
 i småbåtarna för man visste inke t
 varit det kunde bäras här under dagens
 lopp. Det var sållan någon blev sjuk
 först det var på där primitivt, det var
 ju mycket sarkt folk demärsta utav dem.
 och så! jag minnar mig ett tillfälle då
 en man blev dålig lunginflammation fick
 lindring - när kamraten så till honom
 att sitta upp och få ett par varma
 potatis på lätta de väl, ja han
 blev bra men om det var av den
 medicinen vet jag ej!

V. F. F.
 Accr. 1919

Landskap: Bohus Län

Socken: Markland

Berättat av Carl G. Wirthner

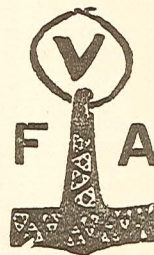
12.

Upptecknat av

år 1931

född år 1867 (i Ångered socken län)

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör

Vom man sålde rillen

När man fått kart och märkte att det var rill i vaden hängde man upp en aljströja eller dylikt på en stake det var bekräftat att det fanns rill att köpa.

Då kunde det hända att man kunde få ^{ett} par. Det var linrebåter och kärrreläken som då var lastade fulla och såldes utom mål. Det kunde hända att en lantko kom och fick ett par för att lägga på åkrarna eller en uppköpare som skulle in till landet för att smäråga eller en som hade en stöve jakt och köpte en last till Gårdsby

V. F. F.
Acc. 1919

12

II

Lillköping

13.

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

För i hiden eller i böjar på firket när
det var svårare att bli av med vilken
de våldes den hur som helst. Men när exporten
böja så blev det bättre, då kunde den som
hådde ett stång få sälta hela stånget till
föt pris. Det kunde hända att en sån där
lillköp uppgjorde affären med vaddusen
mellan skäl och rågg, och kunde punda
av en halvskilling på kumma men det
skulle han inte gjort, för det har hänt
att han väl fick betala den halvskillingen
för hollotternämnen sålde inget skoj
i den saken. På senare tid hade
exportörerna egna fabriker som latta in
tullen. Den som kom fört skulle ha
börs att latta, men det var regel att
de skulle ha en drink med brännvin med
sig till folket. Vardde de glömt det så kunde
det hända att en annan kom före som inte glömt
drinken

V. F. F.
Acc: 1919

13

14

14.

Lastningen ut väders var ett hårt
 arbete på den tiden. Nu går det med
 markkraft. Då fick man sitta och patta i
 ett kackel, för att på upp rullen i båtarna.
 När man nu hade förrat rullen så att man
 kunde gå på den som man sade så
 var det att lösa kassa. Det gick så
 att man körde nu kassen i rullen och
 en man drog i ett båg som var fast
 i kassen. Det kallades att hala kassa.
 När nu kassen hade halats fram genom
 rullen så var den naturligtvis full. Så
 högg man kroken från bajan i kassen
 så hala man upp och stälpte kassen
 i rummet. Det hände ett inkommissio en
 gång när vi lasta, rullen var riktigt
 fullt just som mannen skulle hugga
 förtä kassen, sprang skropper i blocken
 och han dök på huvudet ner i rullen.
 När vi fick ju upp honom igen, och

9. 9. 9.
 Acc. 919

14

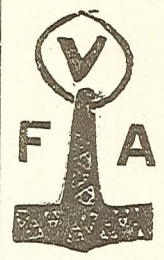

15. att vara
hållfrågad hur det handes hos vilken
rade han: Di pilla me på i ansiktet.
Det var nog ingen riktigt ofärlig handling
precis för flera år sedan skulle något
liknande hänt långt där norr men
den gick de g' upp för än vaden var kömd.
Ja på var då jakten lastad och den skulle
in till staden och packas i lädor och
skövaltas. Det gick till ungefär som nu
med den skivraden att den g' mättes
utan lädorna som i förbigående var
större än nu. Knäskades fulla med råga
som fick stå och sjunka på i vanliga
fall var det 1 1/2 hekt i varje läda
Det var det som gjorde att fiskarna
reagerade och bildade förening på
lagligt sätt blev anlagd vilket
nu gäller

V. F. F.
Acc. 1919

IV

16

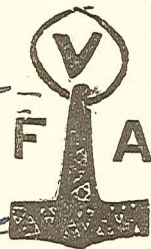

Benäbbarer var en gång med om en
 nå att säga övertydlig sällpackning
 Det var den stränga vintern först på
 90 talet. På förrvintern hade flera stäng
 blivit ratta men det var svårt att
 hålla dem för isen. Den var nämligen
 svår den vintern. Man gick obehindrad
 till Hammarkar och det är inte ofta man
 gjort det. Men som sagt många stäng
 gick men ett och annat höll deribland ett
 vid Kärvärdsvik på Skaphö som såldes
 till en firma i Göteborg.

En ångbåt kom från Tyskland för att lasta
 Vadalaget. Hadde huggit upp vakor i isen så de
 drog med den lilla raden under isen, det
 gick utmärkt. Så var det att packa inne i
 bilen på isen. Ibland såg det lite riskabelt
 ut när belastningen blev för stor men det
 var givet, så vi stannade på botten
 man kände stötar märkte man ha

V. F. F.
Acc. 1919

16

14
Det var verkligen en pitoresk anblick på
natten när alla blosser voro tända
det var som ett fätteruggropel. Så ett par
tal hästar körde fram och åter på isen
med klingande bjällor ^{som} förhöjde stämningen.
Vi måste säga in anslåten en 20-30 fann
varje dag, så en dag var han färdig och
avgick. Nästa dag när vi kom ut och såg
ost omkring fanns en isbit att se
den hade gått på natten. Men så var det
också i slutet på mars det var den vita
packningen på isen och det dög en nog
innan det blir någon igen.

V. F. F.

acc. 1919

18.
Väje exportör hade merendels även salt
så att när villen gick till, lade man även
saltvatten fulla. Var det någon dag med
rävkull-gott fiske och köpet kunde vara
6. 1000 kuller så gick minot-de tre till
saltvat. Då var man ut lader med vaden
vill helst mycket fullvill för det var mera
lönande. Lossningen-debta var innan mätet
var antaget. Skedde så att man bar
villen i höjar och höndes i en låda som
sedan höndes i bingen. Givetvis skulle
det vara och blev alltid gott mål
Först höndes man i saltvat. som så
mycket som gick in där sedan
höndes man ute på bryggan resten

V. F. F.
Acc. 1919

V

Landskap: Bohus Län

Socken: Warbrand

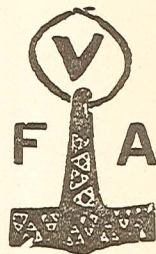
Berättat av Carl G. Winkler

19.

Upptecknat av

år 1931

född år 1867 (i Angered Klipst Län)

VASTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör

Saltning av sillen

ja nu låg sillen i hög skulle foot i salt
 så den g' blev dålig. Då fick man mobilisera
~~en~~ många pojkar och flickor att isa sill
 I varje lag var 3 man 2 örte och 1 saltare. man
 örte med träskoffor för att sillen g' skulle
 skadas. Saltaren fick vara stadgad och räcker
 för på honom berodde om sillen skulle bli
 ordentligt saltad. Vid vanlig saltning
 saltade man 5-6 kunnor sill på en kunnor
 salt. Saltaren fick se noga efter att
 sillen skadades ut så det g' blev några
 klumpen för då grodde den ihop och
 sillen blev dålig. När nu sillen var
 upgjort fick den stå och sätta lake
 och ymerka för att redan fyllas på

 19. F. F.
 Acc. 1919

19

II

20

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Var nu lunnar tät så blev hon full av lake och behövde ej lakas. Så slog man botten i lunnorna och rullade upp dem 3 i höjd och fick så ligga några dagar att curas. För att spara på lunnorna fyllde man i stora kar och i s. b. vatsar en metod som kommit från England det var stora ringar av cement som rymde mycket vatten. För att underlätta arbetet med gälningen hade vi stora bord som flickorna stod i kring så de kunde stå raka när de arbetade. Var det många flickorna vintertid var det 52 - och så rullen var stor då gick det undan. så de som tömde upp rullen hade ett stytt arbete.

I fråga om gälningen är det bra rätt att göra. Det ena att bara ha de bägge femorna och nästkommande gälarna då få gälarna ritta grovar det är norsk metod. Den andra är att ha hela gälarna med sand.

V. F. F.
Acc. 1919

20

III
Kroktavnen - det är den som ligger utanför
inmuren. den metoden kallades skotstek
Till gjelning användes kinnor av en särskild
typ med 3 kums, långa blad.

Berättaren ^{en gång} såg en gammal i Norge som
hade trösk-spetsarna på en gammal
ullsax kvar med hon bog nippen både
fort och väl. Att packa villen göres för
ävenledes på två sätt. det norska sättet
är att lägga villen på sned något
så den kommer på sidan och så slacks
packning 90-100 kilo netto

Det andra sättet det skotska lägges villen
rätt på rygg och bätt som bermen lyder
och så packas till 120-125 kilo netto
Detta är huvudsakligen för export på Ryssland
och Tyskland. Man fick vara mycket nog
med arbetet för de ryska gudarna som
mycket nog. Övre laget var ett s. k.
spjellag det lades så att man ej såg

V. F. F.
1919
Acc: _____

21

22.
 IV
 marken hurev eller stjält. När laget redan
 blev avskapat glämrde brukarne som silver
 Denna metod infördes hit av skottar
 på 80-talet som då vora här och packade sitt
 Den norska metoden användes huvudsak-
 ligen inom landet och då för bättre sitt inom
 Island och fullvill i allmänhet.

Tomvillen exporteras i allmänhet till Tyskland.
 På 80-talet var här någon som experimenterade
 med att borsyra sitt. De slog borsyra över
 villen. Men det lyckades inte villen blev
 nog hållbar men hon blev så röd i köttet
 och oapbitlig på det stannade vid borsyra
 experimentet

V. F. F.
 Acc. 1919

V. F. F.

Acc. 1919

23.

I Så var det ett annat sätt att behandla
rullen, som jag kanske får omnämna.

Vid arbetet med gälvningen var det en del
mindre rull som kastades undan.

Det blev s. k. klipprull av den. Kevudet klippes
av så endast järnen användes brukensom klipper
bort och barmen bortogs. Rull klippellen hade
dimensioner 17-18 meter till 10-11 c. m. Det blev en
mått bitar i varje kanna. Det blev s. k.
ryska rullar av den. Före kriget gick
den till Galicien för att beredas i olja
som vanliga rullar. På slutet nu när
avgångarna av rullen blivit mindre har
det blivit en rätt omfattande affär.

23

I

XIV

Portädnarna 24.

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Lä mycket vill fodrade rätt mycket folk och
 för att ha dem nära till hands vid behov
 fick man ge dem vissa bekvämligheter
 Så en vinter, hadde en 25. 30 man mat
 och logi fritt. Vi lagde en hushållsvirka som
 laga maten för dem. Köpke filtarna och madraner
 och hyrde rum till dem. De hadde en obefydighet
 mindre i ackorden men den var så liten så
 arbetarna gjorde en mycket god affär
 Vad flickorna betjaffar så bodde de flesta på
 arbetsplatsen. 6 stora rum ^{2 kök} med 6 flickor i
 varje rum övriga hyrde vi rum i byn till
 Det var vägfärdiga lavar till att börja med
 i varje rum, men det ändrades så
 småningom så de fick sängar och drags-
 soffor i stället. Lysen och brännelse fick
 dem fritt givobris även till till kokakins
 all annan mat hem regelbundet varje
 vecka från resp hem till dem.

V. F. F.
Acc. 1919

24

II

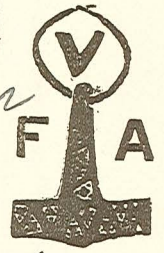
25.

Förresten var det omdrivliga kaffet-
 den märta maten. Arbetet löpde till 7 klur 7
 1 timme varst. Turkost- till 9 då gick alltid en
 flicka från varje rum en kvart före
 för att som de sa "långta hälsor" det
 var värma kaffehittet. Den hiden fick
 alltid heka "långfredags".

På så många flickor upphill 50 taler ibland
 avskades mycket till och flickorna gjorde
 en god förtjänst. men det var ju ett sådant
 arbete förtjänst. Vid gott väder gick det an men
 när gricksilvret gick ner till höder - 10 så fick
 dem gå hem. Då kunde det hända att en och
 annan kunde bli sittande i en silblaga
 avdånad av höden i händerna. Turket är
 som bekant trallare än silblake den bys
 aldrig den är ballare än is.

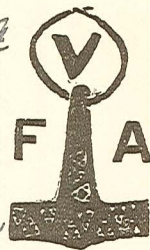
När fisket förde vadlagur till Nankand-
 där låg ett år 300 lag - då var det rhy för
 flickarna då kom löden och förbinnar

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

V. F. F.
1919
Acc: _____

25

III
26A
då blev det brängt i härleget.
Plickorna voro ^{alla} präktiga flickor arbetamma
och ordentliga. De voro från nästan alla
fiskeläger mellan Naurhand och Lynekil
Här stiftades bekantkap med pojkar från
andra fiskeläger. Många förbund knöts
här för livet. Likovis ^{en} hel del av flickorna
blevo gifta på platsen.

Jä på ungefär gick det till på valtingen
Nu är det snart en saga blott till nästa stora
rullvidd löjor.

Ja nu får jag sluta med ~~min~~ skrivning. Det har
väl kommit med en hop oväsentligheter
men dem får ni själva något blir
det väl kanske i behåll

V. F. F.
Acc. 1919

Kopia från Isosf, Accnr. vff 1919